

هشت گفتار در باستان‌شناسی و تاریخ سیستان و بلوچستان

« ... در ساحل دریا بعد از مکرانی‌ها بلافاصله بلوچ‌ها مسکن دارند و اراضی بلوچ‌ها شن‌زار و خالی از آبادی است و شنیدم که قشون اسکندر به واسطه کمی آذوقه و نبودن آب در این جاها صدمه خورده‌اند... »

این روایتی از نثارک سردار اسکندر است که سواحل مکران را در سال 326 قبل از میلاد سیاحت کرده و روزنامه سفر خود را ابتدای حرکت از دهانه رود سندتا انتهای سفر روز به روز نوشته است. ترجمه این سند تاریخی در کتاب «هشت گفتار درباره باستان‌شناسی و تاریخ سیستان و بلوچستان» عیناً نقل شده است.

این کتاب دومین جلد از مجموعه 22 جلدی «پژوهش‌های ایران فرهنگی» پیرامون تاریخ و فرهنگ بلوچستان است که در بخش‌های مختلفی همچون تاریخ، انسان‌شناسی، مطالعات زبان‌شناسی، اسناد و سفرنامه‌ها به تاریخ و فرهنگ بلوچستان و همچنین در این کتاب درباره سیستان می‌پردازد. محسن شهرنازدار، مردم‌شناس و پژوهشگر فرهنگ بلوچستان که در دو دهه تلاشی مستمر به موضوع تاریخ و فرهنگ بلوچستان پرداخته، این منابع را گرد آورده و سرانجام این مجموعه ارزشمند با حمایت سازمان منطقه آزاد چابهار به چاپ رسیده است.

هشت گفتار درباره باستان‌شناسی و تاریخ سیستان و بلوچستان به معرفی جغرافیای تاریخی منطقه از عصر باستان تا دوران اسلامی می‌پردازد و نیز حاوی دو متن تاریخی یکی شرح سفر نثارخوس دریاسالار اسکندر مقدونی به سواحل مکران و دیگری گزارشی از جغرافیای بلوچستان در دوره قاجار است. همچنین آخرین یافته‌های باستان‌شناختی درباره محوطه شهر سوخته سیستان که نتیجه کاوش‌های دو دهه اخیر نگارنده و دیگر باستان‌شناسان بوده، برای نخستین بار در این کتاب منتشر شده است.

باستان‌شناسی در سیستان و بلوچستان در دهه‌های اخیر با نام دکتر سیدمنصور سجادی گره خورده است. این باستان‌شناس برجسته ایرانی محقق پژوهشگاه میراث فرهنگی گردشگری بوده و عضو موسسه مطالعاتی شرق میانه و شرق دور در ایتالیا است. «هشت گفتار درباره باستان‌شناسی و تاریخ سیستان و بلوچستان» حاصل مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای او درباره تاریخ بلوچستان و کاوش‌های پیوسته در شهر سوخته سیستان است.

